

Gepubliseer op:

Deur Christus Alleen

Tuisblad van dr. A.H. Bogaards

www.enigstetroos.org

Prediking en Verbond

D. Postma

Terreinbepaling

Prediking:

Hiermee bedoelen we de ambtelijke bediening van Woord en Sacramenten in de eredienst aan die vergadering van gelovigen.

Het is inclusief eigen werk van die pastor bij huisbezoek en het werk van de catecheet bij catechisatie, trouwens overal waar de verbondsgemeente met de bediening van het heilige evangelie in het ware geloof opgebouwd moet worden.

Verbond:

Dit is de vaste verhouding waarin God Zijn gemeente, Zijn kinderen tot Zichzelf gesteld heeft: de Vader en Zijn "huisgezin".

Ik wil beweren, op grond van Schrift en Belijdenis, dat, alhoewel het vaststaat dat de eeuwige bestemming van de mens -ook de verbondskinderen- rust in de eeuwige Raad van de Uitverkiezende God, niet de uitverkiezing, maar het verbond moet het vertrekpunt wezen, de bedeling waarin de prediking vloeit. Hiermee wordt geen tegenstelling gemaakt tussen uitverkiezing en verbond! Integendeel, de twee hangen ten nauwste samen, zoals we later zullen proberen aan te tonen. We zullen ook wijzen op de plek die de uitverkiezing in de prediking en in het leven van het verbondskind behoort in te nemen.

Ik wil verder beweren dat de bepaalde verbondsbeschouwing die de bedienaar van het Woord huldigt, grotendeels het karakter appél en uitwerking van eigen prediking zal bepalen. Ik ben ervan overtuigd dat een bepaalde verbondsbeschouwing die in veel gereformeerde kringen bestaat, (heden en verleden) de verkondiging van het Woord van veel van zijn kracht, ja zelfs van zijn wezenlijke kracht beroofd heeft. Het is dus uiterst belangrijk dat, in de kracht van Schrift en Belijdenis, het verbond op de rechte wijze in en achter de prediking zijn plek zal innemen.

1. UITVERKIEZING EN DE PREDIKING?

Wij kennen allemaal de methodistisch-piëtistische heilsbeschouwing en benadering, een vertakking en gevolg van het remonstrantisme.

Van verbondsverhouding in Schriftuurlijke zin is er geen sprake, en de verhouding tussen God en de mensen die zich moeten bekeren, is heel los. Volgens deze beschouwing wordt in de christelijke gemeente en in veldtochten in de christelijke kerk op krachtdadige bekering aangedrongen. De lidmaten worden gezien als losstaande individuen, eigenlijk ook los van God, die dan, als zij op dag en datum 'Jezus (zelden Christus!) aannemen als hun persoonlijke verlosser' komen tot 'kindschap van God'. Met zijn vrije wil moet de mens besluiten om Jezus aan te nemen, zich bekeren, en kind van God worden. De verlossing wordt dus praktisch van

de menselijke wil afhankelijk gemaakt. Hier wordt de menselijke verantwoordelijkheid beklemtoond ten koste van de Goddelijke soevereiniteit.

De gereformeerden hebben het logische alternatief van deze on-Schriftuurlijke benadering gezien als die waar niet de vrije wil de beslissende factor is, maar het uitverkiezende werk van God -terecht! Maar foutief is de uitverkiezing toen praktisch gezien als het vertrekpunt bij alles, en hebben wij een predestinistische benadering gekregen, waar het erop neerkomt dat nu weer de Goddelijke soevereiniteit ten koste van de menselijke verantwoordelijkheid te veel benadrukt wordt. Dit heeft meegebracht dat praktisch de voorverordining door God de basis gemaakt wordt voor elke oproep tot geloof en bekering. "Je kunt niet zalig worden als je niet uitverkoren bent" wordt de toon van deze prediking- al is het niet altijd met deze woorden! Gevolg was een gelatenheid en fatalistische levensbeschouwing bij veel niet- meelevendenden, en een gevoel van onzekerheid en twijfelmoedigheid bij gelovigen en meelevendenden, ten opzichte van de bewogen Vaderlijke van de trouwe Verbondsgod. Hier wordt vergeten dat de uitverkiezing behoort tot de 'verborgen dingen', en dat dit daarom met grote voorzichtigheid gehanteerd moet worden in de prediking, waar het toch gaat om de 'geopenbaarde dingen'.

De waarheid is ook hier niet een middenweg ergens tussen de twee uitersten, maar ligt helemaal op een ander niveau: het niveau van de 'geopenbaarde dingen' van het genadeverbond van God met Zijn kinderen.

Het enige zuivere en zinvolle uitgangspunt bij de prediking in de christelijke gemeente is de Schriftuurlijke Verbondsbenadering. Dit, en niet de predestinistische, is het logische alternatief voor de methodistisch remonstrantse benadering. (De uitverkiezing wordt ten volle erkend als de eerste oorzaak van geloof en bekering bij het verbondskind, maar de 'verborgen' uitverkiezing moet niet gepoogd worden te accommoderen worden in het 'openbare' verbond, zoals dikwijls gebeurd, en wat meebrengt dat er naderhand allerlei scholastische onderscheidingen van 'uitwendige' en 'inwendige' verbond en 'verschijning' en 'wezen' van het verbond gemaakt worden. Hierover later meer.

2. VERBOND EN DE PREDIKING!

2.1 Verbond ja of nee?

Volgens de Heilige Schrift heeft de HERE Zijn genadeverbond, met de gelovigen en hun kinderen opgericht. De gedoopten moeten in het teken en zegel van het sacrament de bevestiging van hun kindschap zien, en de heerlijkheid van de evangeliebelofte zoals deze hun toekomt, maar daarbij ook de eis tot geloof en gehoorzaamheid. 'Alle verbonden hebben twee kanten ...' (Doopsformulier)

Met deze waarheid moet de prediking altijd rekening houden. Sterker nog: De prediking mag deze verhouding tussen de HERE en zijn verbondskinderen nooit vergeten.

Wat is verbondsprediking?

Het is niet

-prediking over het verbond als zodanig;

- prediking waarin de term 'verbond' noodwendig in elke preek voorkomt;

- prediking die op kunstmatige wijze alles forceert in het schema van het verbond.

Het is wel prediking waarin altijd, zonder uitzondering uitgegaan wordt van de levende verbondsverhouding tussen God en Zijn verbondsvolk: de gemeente van Jezus Christus. Net zo min als een vader in al zijn handelingen tegenover zijn kinderen in zijn huis één enkel ogenblik kan vergeten dat zij zijn kinderen zijn en geen weeskinderen of vreemdelingen, net zo min kan en mag een prediker voor de gemeente ook maar in één enkele preek vergeten dat hij de kinderen van God voor zich heeft; zoete kinderen en stoute kinderen ja, maar dan toch altijd kinderen: Gods huisgezin. Met de kinderen van jouw huis praat en handel je anders dan met de kinderen van de burens en kinderen op straat!

Prediking als vertroosting, versterking, vermaning, lering gaat dus altijd in de gemeente uit van deze vaste verhouding. Het verbond bepaalt de wijze waarop tot bekering opgeroepen wordt: Niet: bekeer je, anders ga ja naar de hel toe, Maar: bekeer je, want de HERE jouw Vader heeft je lief met een onpeilbare liefde in Christus ...

2.1 Verbond: ja of nee?

In de Prediking? Gelukkig bestaat hierover geen verschil in Gereformeerde kringen. Het is onomwonden JA! Misschien moeten sommige verkondigers van het evangelie het net meer beleven en gestalte geven in de prediking!

Het verschil van benadering komt echter bij het volgende:

Het is hier waar meningen gedurende de geschiedenis van de Gereformeerde kerken soms scherp uiteengelopen hebben. Op de geschiedenis van de beschouwingen over het verbond, en het adres van de belofte van het verbond (slechts aan de uitverkorenen, hen die deel hebben aan het 'inwendige' verbond, het wezen van het verbond, of aan alle gedoopten?) kan hier niet volledig ingegaan worden.

Wij kunnen volstaan door erop te wijzen dat bij de Afscheiding in Nederland in 1834 in theologische kringen er geen sprake was van de latere onderscheidingen in verband met het verbond zoals hiervoor genoemde. Het was Abraham Kuyper die bij de vereniging tussen de 'dolerenden' in de Christelijke Gereformeerde Kerk in de tachtigerjaren, de bekende structuren van 'wezen' en 'verschijning' van het verbond en zake als gedoopt worden op grond van de 'veronderstelde wedergeboorte' in de Gereformeerde Kerken binnengebracht heeft.- Op de bijzonderheden gaan we later in.

Wij moeten weer beseffen dat een eenvoudige, duidelijke verbondsbeschouwing, gegrond op de Schrift, zoals Calvijn die ook huldigde, heel sterk bij de vroegere theologen te vinden was in de Gereformeerde Kerk in Holland en aanvankelijk in Zuid-Afrika zoals ze samen met Postma overgekomen is. Veenhof in zijn 'Prediking en Uitverkiezing' wijst volledig op de behoudende overtuigingen van Helenius de Cock, zoon van Hendrik de Cock van de Afscheiding te Ulrum. Helenius was jaren lang professor in de Dogmatiek te Kampen en is in 1883 deur Prof. Dr. H. Bavinck opgevolgd.

Door de latere proff. Schilder, Greijdanus, Holwerda e.a. is weer teruggegrepen naar de oude beschouwingen van Calvijn, de Cock en Bavinck, in onder andere 'Verbond en Wedergeboorte', en 'Het aanbod van de genade in de belofte van het evangelie', enz. Het is mijn overtuiging dat het geen middelmatige zaak is waarmee we hier te maken hebben, maar van wezenlijk belang voor de prediking en zijn appél op geloof en geloofsgehoorzaamheid en geloofzekerheid van het Verbondskind.

Daarom moeten we eerst op enkele aspecten van het Verbond ingaan:

2.2.1 Wat is het verbond?

Prof. W. Heyns, Hoogleraar in Dogmatiek, Theologische School, Grand Rapids, definieert het in zijn 'Gereformeerde Geloofsleer' als volgt: (vertaald uit Hollands).

Het Genadeverbond is de bijzondere vorm van de heilsbedeling waarin de drie-enige God Zich bij verbond en eed aan de gelovigen en hun zaad verbindt om voor hen een Vader Verlosser en Heiligmaker te wezen, en hen aan Hem verbinden om zijn eigendom te zijn en Hem te dienen, zodanig dat zij alleen door ongeloof en ongehoorzaamheid aan dit Verbond verloren kunnen gaan."2

Het is dus een vaste overeenkomst die God met de gelovigen en hun zaad aangaat krachtens welke Hij zekere vaste beloftes aan hen doet, maar geloof en gehoorzaamheid van hen vraagt. Vgl. het Verbond met Abraham, Gen. 17:2 e.v. en de beloftes aan de gelovigen en hun kinderen. Hand. 2:38, 39.

Wezenlijk aan het verbond is de krachtige belofte. Heyns zegt:: "Hete Genadeverbond is: de heilsbelofte in de vorm van een verbond..' De Schrift leert ons dat elk verbond van God met mensen wezenlijk niets anders was als een belofte, gegeven in de versterkte vorm van een verbond. Het Werkverbond (met Adam) was de belofte van het leven in de weg van gehoorzaamheid, gegeven in de vorm van een verbond.

Het Natuurverbond (met Noach) was eveneens de belofte dat God de aarde niet weer door water zou verdelgen, en dat er levensruimte op aarde zal wezen, weer gegeven in de vorm van een verbond.

Het Genadeverbond met Abraham is de belofte van God om God te zijn van Abraham en zijn nageslacht, de heilsbelofte in de vorm van een verbond. Daarom begrijpen wij dat in Gen. 17:7 en in Gen. 9:11 de belofte zelf het verbond genoemd wordt.

Op veel plekken wordt het woord 'belofte' gebruikt, waar het genadeverbond bedoeld wordt, bv. Hand. 2:39; 13:32; 26:6; Rom. 15:8; Gal. 3:16,17,18,21, 29. Hebr. 6:13,15,17; 7:6; 1:9, 17. En in Efez. 2:12 wordt van het genadeverbond gesproken als 'de verbonden van de belofte'. Ook de Heidelbergse Catechismus vereenzelvig het genadeverbond met de heilsbedeling als hij de belofte van het verbond de 'belofte van het evangelie' noemt. (Vraag 66.)

Hierop is veel klem gelegd, zodat wij zullen beseffen dat het wezenlijke van het verbond de belofte is: Dit wat God voor Zijn verbondskinderen wil wezen. Prachtig wordt de belofte in het Doopformulier gesteld waar wij gedoopt worden in de Naam van die Vader, Zoon en Heilige Geest: "Daarom wil Hij ons met alle goede dingen verzorgen en alle kwaad van ons weren. . ."; ". . . Verzekert de Heilige Geest ons dat Hij in ons wil wonen en dat Hij ons tot lidmaten van Christus wil heiligen.

Deze belofte is primair. Zo is het verbond monopleurisch eenzijdig in zijn ontstaan. Uit vrije genade komt God tot ons met Zijn belofte. De belofte sluit alle heilsgoederen in: alle heil voor tijd en eeuwigheid. Bij doop en avondmaal wordt dus deze belofte betekend en verzegeld aan de gedoopte en de avondmaalsganger.

Maar wezenlijk aan het verbond ook, al is het secundair, is de eis, namelijk van geloof en bekering. Vgl. Gen. 15:6: "En hij (Abraham) heeft in de Here geloofd, en Hij heeft hem dit tot gerechtigheid gerekend." Gen. 17:9: "Maar jij moet Mijn verbond houden . . .".
Doopsformulier: "Alle verbonden hebben 2 kanten ...". In zijn voortgang is het verbond dipleurisch -tweezijdig. De belofte is altijd eerst: Daaraan moet het geloof zich vastklemmen.

Geloof is juist: de belofte aanvaarden; de toe-eigening van de belofte. Tot elk bondskind komt deze belofte, maar ook de eis van geloof en bekering. Dit leidt tot de belangrijke vraag:

2.2.2. Met wie is het verbond opgericht?

De vraag hier is: Is het verbond eigenlijk misschien alleen met de uitverkorenen opgericht (Kuyper) omdat het toch duidelijk is dat niet alle gedoopten (d.w.z. verbondskinderen) zalig worden? Moeten we spreken van een 'wezenlijk' verbond, slechts met de uitverkorenen, en een 'uitwendig' verbond, met alle gedoopten?

De Schrift probeert nergens vanuit de verborgen uitverkiezing te redeneren in verband met de verbondspartijen. Gods geopenbaarde weg is duidelijk. Het verbond is in het Oude Testament opgericht met Abraham en zijn nageslacht, zijn natuurlijke nageslacht, ook Ismaël. Ismaël deelt ook in de belofte van het heil, al is het dat Izaak bijzonder kind van de belofte is in die zin dat hij als vrucht van een wonderwerk (en niet door vleeselijke planning zoals bij Ismaël) geboren is, en dat uit hem de beloofde Christus geboren zou worden. De Schrift geeft nergens aanleiding om Ismaël, en later ook Ezau te beschouwen als deelgenoten enkel aan een 'uitwendig' verbond.

In het Nieuwe Testament echter zijn de bondelingen niet meer Abrahams natuurlijke zaad wat door 'ongeloof afgebroken is'. (Rom. 11 :20) maar Abrahams geestelijke nageslacht, dat wil zeggen, de gelovigen, Gal. 3:7. Maar dan zijn het de gelovigen met hun natuurlijke kinderen, Hand. 2:39, want het verbond wordt in de geslachten voortgezet. "En Ik zal mijn verbond oprichten tussen Mij en u en uw nageslacht na u in hun geslachten als een eeuwig verbond. . .". Gen. 17:7. Het is dan ook geheel in overeenstemming met Gods Woord als de Heidelbergse catechismus in antwoord 74 belijdt "dat de jonge kinderen net zo goed als de volwassenen in het verbond van God en in Zijn gemeente inbegrepen zijn, en aan hen niet minder als aan de volwassenen door het bloed van Christus beloofd worden de verlossing van zonden en de Heilige Geest die het geloof werkt.. "

Zo zijn de bondelingen de natuurlijke kinderen van gelovige ouders, die als teken van het verbond in het Oude Testament de besnijdenis en in het Nieuwe Testament de doop ontvangen hebben. Allemaal dus die verantwoordelijk in de kerk van Christus, naar de eis van het Woord, gedoopt zijn, zijn ware verbondskinderen aan wie de heilsbelofte uit genade geschonken wordt. Let wel: Het doopsformulier noemt de doop die aan alle kinderen van gelovige ouders bediend wordt een ontwijfelbaar getuigenis dat wij een eeuwig verbond met God hebben', en het kan de doop alleen wezen als hij spreekt van de verbondsbeloftes die, objectief, alle gedoopten toekomt, en niet alleen uitverkorenen. Eveneens zegt het avondmaalsformulier: "En dat wij dit vast kunnen geloven dat wij tot dit genadeverbond behoren, heeft de Here Jezus in Zijn laatste avondmaal. . .".

Heidenen die tot bekering komen, worden door hun geloofsbelijdenis en daaropvolgende doop in het verbond ingelijfd. Dit is trouwens de wijze waarop het verbond in de Nieuwe

Bedeling ontstaan en voortgegaan is. "Want de belofte komt u toe en uw kinderen en allen die verre zijn, hen die de Here onze God naar Hem roepen zal. Hand. 2:39.

De Bijbel geeft ons dus geen recht om, zoals Kuyper, te spreken van tweeërlei verbond (uitwendig met alle gedoopten; inwendig met de uitverkorenen). Als je met zo'n onderscheiding komt, moet je ook spreken van tweeërlei belofte. Zij die deze beschouwing toegedaan zijn, spreken enerzijds van een belofte als een gewaarborgde heilsverzekering voor de uitverkorenen, en anderzijds van een belofte als een voorwaardelijke heilsaanbieding voor allen. Daarmee wordt dan ook een tweeërlei doop geleerd: een 'volle' doop met 'volle' belofte alleen voor de uitverkorenen; en een niet volle doop met geen volle beloftes voor allen.

U ziet duidelijk hoe zo'n leer God eigenlijk onbetrouwbaar en dubbelzinnig in Zijn spreken maakt. Zo laat men God, die tot alle bondelingen (dopelingen) dezelfde woorden spreekt, toch voor de ene bondeling iets heel anders bedoelen als voor de andere bondeling. Mens kan terecht vragen: Wat blijft van de doop als sacrament (zegel, waarborg) over als je deze zo dubbelslachtig maakt? Welke zekerheid geeft mijn doop, als het zo'n doop is (misschien een niet-volle doop met niet-volle belofte) aan mij als ik in vertwijfeling vastheid bij de Here zoek?

De bedienaar van het Woord gaat dus uit van de zekerheid dat allen die hij voor zich heeft in de vergaderde gemeente, echte verbondskinderen van God zijn, aan wie allemaal, gelijk de belofte van het evangelie toekomt.

En zo komen we bij de volgende belangrijke onderscheiding:

2.2.3 Het schenken van de verbondsbelofte en het deelachtig zijn

Op grond van voorgaande ontstaat de vraag immers: Hoe kan aan de niet-uitverkorenen de belofte toekomen? Zij worden toch niet zalig!

Het antwoord is: belofte is nog geen vervulling. Wij moeten onderscheid maken tussen het waarachtig schenken van de belofte, zoals dit aan alle kinderen van gelovige ouders geschied, en dan het deelachtig maken van de beloofde heilsgoederen als zodanig, wat de Heilige Geest alleen bij de uitverkoren bondelingen tot stand brengt.

De belofte is ook geen voorspelling! Ds. Venema stelt het zo:3

In een voorspelling zegt de Here wat naar zijn onveranderlijke raad vast en zeker zal gebeuren. Een voorspelling gaat ook altijd onvoorwaardelijk in vervulling. Maar dit geldt niet van Gods verbondsbelofte. God voorspelt niet in het verbond aan ons de zaligheid ... Hij zegt niet aan ons: "Jullie worden zalig". Maar Hij belooft ons de zaligheid. Aan de belofte is onlosmakelijk verbonden de eis van geloof en bekering. Zonder geloof en bekering gaat de belofte niet in vervulling.

Nu moeten we niet zeggen: Aan zo'n belofte heb ik niks, want daarmee geeft God aan mij niet het beloofde heil. Wie zo redeneert, spreekt in ongeloof en veracht Gods belofte. De belofte is wel niet gelijk aan het beloofde heil, maar God heeft het beloofde heil toch aan de belofte verbonden. God geeft ons in en met de belofte ook het beloofde heil: Christus en al zijn heilsweldaden. Hij heeft het beloofde heil aan de belofte verbonden en wel door de band van het geloof. Door ongeloof scheiden wij wat God samengevoegd heeft, en maken wij het beloofde heil los van de belofte. Door ongeloof krijgen wij geen deel aan het beloofde heil. Door ongeloof verliezen we wat God ons in en met die belofte reeds geschonken heeft. Door

ongeloof verachten wij Christus en al zijn heilsweldaden die ons in de belofte geschonken zijn." Aldus Venema.

De belofte wordt dus niet automatisch vervuld. God vervult zijn verbondsbeloftes in de weg van de geloofsaanvaarding bij het verbondskind. As ik jou € 1.000 schenk, heb je het nog niet. Het wordt van jou, als jij je hand uitsteekt en het neemt en in jouw zak zit!

Hierover, over de plek van het geloof in de vervulling van de beloftes, later meer bij de sacramenten en Woordbediening.

Genoeg om ter staving van bovengenoemde erop te wijzen hoe prachtig het dankgebed bij ons avondmaalsformulier bovengenoemd onderscheid erkent en handhaaft: ". . . Wij danken U. . . dat U uit grondeloze barmhartigheid Uw eniggeboren Zoon aan ons als een Middelaar en offer voor onze zonden en als een spijs en drank van het eeuwige leven geschonken hebt. (de belofte). Wij danken U ook dat U ons een oprecht geloof geeft "waardoor wij deze weldaden deelachtig worden." (de vervulling).

2.2.4 Verbondszegen en verbondswraak

In het licht van voorgaande 2 paragrafen behoort het nu heel duidelijk te zijn wat met deze termen bedoeld wordt. We hebben gezien: Alle bondelingen komt de belofte toe- gelijk. Alle bondelingen geldt ook de eis van geloof aan de beloftes en gehoorzaamheid aan Gods wil.

Geloof aan de beloftes leidt tot verbondsvervulling en dus het zegerijke bezit van de beloofde heilsgoederen. (Terloops: dit geloof werkt de Heilige Geest in het hart van de verbondskinderen -hierop komen we later terug).

Dit is verbondszegen. Prachtig zien wij dit bij Abraham: Door, het geloof worden de beloofde heilsgoederen voor hem een zegenrijk bezit: Gen. 15:6; "En hok geloofde in de HERE; en Hij heeft hem dit tot gerechtigheid gerekend." Vgl. ook Rom. 4:18-22 waar hetzelfde duidelijk in verband met Abraham uiteengezet wordt, en Rom. 5:1-2 waar de zegen zo beschreven wordt: "Omdat wij dan uit het geloof gerechtvaardigd zijn, hebben wij vrede bij God door onze Here Jezus Christus; door Wie wij ook door het geloof de toegang verkregen hebben tot deze genade waarin wij staan".

Aan de andere kant: Ongeloof aan de beloftes en ongehoorzaamheid aan de eis, leidt tot verbondswraak en eeuwige verdoemenis van het verbondskind. Hiervan spreekt de Heilige Schrift overvloedig. Enkele voorbeelden:

Matt. 11:20-24: De 'verbondsteden' Gorasin, Betsaida en Kapernaüm ondergaan een zwaarder oordeel dan de 'heidensteden' Tirus en Sidon, want eerst genoemden hebben zoveel meer ontvangen.

Hebr. 3:14 tot 4:3, is een heel duidelijke verklaring van de wraak die Israel getroffen heeft vanwege ongeloof in de beloftes, en een sterke waarschuwing aan de deelgenoten van het Nieuwe Verbond om niet dezelfde weg op te gaan 'terwijl de belofte om in Zijn rust in te gaan, nog standhoudt'.

Vgl. verder Hebr. 10:26-31 wat eindigt met het ontzettende woord: "Mij komt de wraak toe, Ik zal vergelden. . . De Here zal zijn volk oordelen. Vreselijk is het om te vallen in de handen van de levende God". Alhoewel hier niet met zoveel woorden van 'verbondswraak' gesproken

wordt, wordt het toch verondersteld want de grondtoon van de Hebreënbrief is de heerlijkheid van het Nieuwe Verbond waarin het Oude overgegaan is in Christus. Denk verder maar aan de profeten uit het Oude Testament, Amos (3:1-2); Hosea (11 en 12) en zoveel anderen. Heel duidelijk is Deut. 11:26-29.

Hoe kan, dit is een logische vraag, er nog sprake zijn van verbondsbreuk en verbondswraak bij degene die spreekt van het inwendige/uitwendige verbond? (vgl. paragraaf 2.2.2). Immers: hoe kan je het verbond breken als je niet werkelijk tot het verbond behoort hebt, of maar net een 'halve' belofte of een 'niet-volle' doop ontvangen hebt? Wie niet echt tot het verbond behoort, kan toch niet als verbondsverbreker gestraft worden!

Ter verdere toelichting een eenvoudig voorbeeld:

Een vader met tien kinderen kan, indien er van hen zo ongehoorzaam optreden en de liefde van hun vader in zijn aangezicht terugsmijten, hen onterven en uit zijn huis wegjagen. . . Maar het maakt niet dat zij alleen 'uitwendige' of 'niet-volle' kinderen waren!

Eenvoudig gesteld: De gehoorzame verbondskinderen erven de zegen. Jakob, alhoewel bedrieger, bekeert zich en worstelt met God om de zegen.

Het ongehoorzame verbondskind ondergaat de wraak. Ezau, veracht zijn eerstgeboorterecht en wordt een 'hoereerder' genoemd. (Hebr. 12:16). Dit wijst op zijn ontrouw in het verbond. Dit kon niet gezegd worden als hij niet wezenlijk tot het verbond behoorde!

Om samen te vatten: Tot alle gedoopten, alle bondelingen, komt de belofte waar en oprecht: "Ik schenk jullie het eeuwige leven". Tot allemaal, gelijk, komt de eis: Geloof het en bekeert u tot een leven van gehoorzaamheid in Christus". Geloof leidt tot verbondszegen. Ongeloof leidt tot verbondswraak.

2.2.5 Verband tussen verbond en uitverkiezing

God is de uitverkiezende God, en in Zijn eeuwige Raad is het getal van Zijn uitverkorenen van eeuwigheid af aan Hem bekend. Degene die Hij daartoe verordineerd heeft, wordt zalig. Dordtse Leerregels Hfst. 1 par. 8. Bij God is het 'vertrekpunt' in verband met Zijn werken altijd Zijn eeuwige Raad.

Dit zijn de voor ons verborgen dingen.

Bij ons mensen gaat het om de geopenbaarde dingen, en daarom kan het vertrekpunt niet de uitverkiezing zijn.

Goed, wat weten wij nu?

Wij kunnen als volgt opsommen:

1. Alle kinderen van gelovigen, gedoopten, zijn ware verbondskinderen
2. Niet alle verbondskinderen zijn uitverkorenen(want in de praktijk treft de verbondswraak sommigen vanwege ongeloof).
3. Er zijn dus gehoorzame verbondskinderen en ongehoorzame verbondskinderen.
4. De gehoorzame verbondskinderen zijn diegenen die de belofte met een waar geloof van harte toe-eigenen.
5. Daarom worden zij zalig en zo blijkt het dat zij uitverkorenen zijn, want alleen de uitverkorenen worden zalig.

6. Dit geloof is echter ook gave van God, zodat er geen sprake is van Remonstrantisme (vrije wil van de mens). Toch wordt praktisch de volle verantwoordelijkheid van de mens naast Gods soevereiniteit gehandhaafd.
7. De gelovige, gehoorzame verbondskinderen blijken dus uitverkorenen te zijn.
8. Voor ons mensen is het vertrekpunt dus het verbond, en het aankomstpunt de uitverkiezing.

Het Verband tussen Uitverkiezing en Verbond kunnen we dus zo formuleren:
God verwerkelijkt Zijn eeuwige verkiezing hier in de tijd, binnen het verbond, bij de verbondskinderen wat door Zijn genade in Christus de belofte van harte geloven.
Nog korter: Verkiezing en verbond bereiken allebei hun voleindiging in de zaligheid van de verbondskinderen die geloven.

2.2.6 Verbond en geloofszekerheid

Om tot geloofzekerheid te komen, begint het verbondskind in zijn zelfonderzoek (zelfbeproeving) niet bij de uitverkiezing. Want dan zou hij moeten zoeken naar subjectieve kenmerken waaruit hij zou kunnen afleiden of hij werkelijk aan God behoort of niet! Dan wordt je zekerheid afhankelijk van je gevoelens, en die zijn heel onbetrouwbaar. Een schip, om vastigheid te krijgen in stormachtig water, gooit zijn anker uit niet op het onderdek, maar buiten op de rotsbodem!

Er moeten betrouwbare gronden wezen. En die vinden wij in het verbond en Gods belofte.

Het verbondskind vraagt dus nooit twijfelend "Ben ik kind van God?", om dan aan de hand van allerlei kenmerken tot een positieve gevolgtrekking te komen. Het verbondskind stelt: "Ik ben kind van God!"⁴ Want God heeft jou als Zijn kind geboren laten worden uit gelovige ouders. De zelfbeproeving behelst dan wel: Hoe een kind ben ik? Indien ongehoorzaam, moet ik mij tot gehoorzaamheid bekeren. De zoeker naar geloofszekerheid vraagt niet: Ben ik in het verbond, maar zegt: Ik ben in het verbond! Dan vraagt hij: Leef ik wel zoals het een verbondskind betaamt?

Ik vraag toch nooit Ben ik een kind van mijn pa en ma? Om dan aan de hand van allerlei kenmerken en persoonlijke gevoelens uiteindelijk vast te stellen dat ik wel aan hen behoor! Mijn kindschap is niet afhankelijk van mijn gevoel van kind zijn! Ik zeg: Ik ben mijn vaders en moeders kind. Zij hebben mij in de wereld gebracht.

Ik vraag dan wel: Welk een kind van mijn ouders ben ik? En dan moet ik corrigeren als er dingen verkeerd zijn! Hoeveel te meer dan niet in verband met onze verhouding tot God in het verbond?

Eén ding mag de zoeker altijd weten: (Hier hoeft hij nooit te 'hopen' of te 'veronderstellen'). De belofte van het eeuwige leven is werkelijk voor mij bedoeld. Ik moet het alleen maar geloven. En door het geloof verkrijgt het verbondskind ook uiteindelijk zekerheid over zijn uitverkiezing.

Hier net een vanzelfsprekende opmerking: De meer genoemde 'uitwendige/inwendige' verbondsvisie, volle en niet-volle belofte, enz. is natuurlijk de doodsteek voor geloofszekerheid. Immers op welke objectieve vaste bodem kan ik nu het anker uitgooien? Als ik slechts aan het uitwendige verbond behoor. . . Goddank voor de vastigheid en zekerheid van Gods beloftes.

Wat een voorrecht dat deze belofte van het evangelie gepreikt mag worden, met het bevel van geloof en bekering!

Het is dus nu tijd geworden om meer specifiek, tegen deze hele achtergrond, te letten op de prediking.

3. DE VERKONDIGING VAN HET EVANGELIE TEGEN BOVENGENOEMDE ACHTERGROND

Wat is de prediking toch anders als juist het ambtelijke schenken van deze belofte aan Gods Verbondskinderen?

Laat ons het duidelijk stellen:

Het Verbond is de basis van de verhouding tussen God en Zijn kinderen.

De Prediking is de ontmoeting tussen God en Zijn kinderen, juist op deze basis.

Zoals we in het begin gesteld hebben, sluiten wij bij 'prediking' ook de bediening van de Sacramenten in omdat beiden hetzelfde evangelie verkondigen -vgl., vraag en antw. 67 Heidelbergse Catechismus, en de Sacramenten ook daarbij het Woord bezegelen tot versterking van het geloof.

Wij gaan schijnbaar achteraan beginnen door eerst bij de Sacramenten stil te staan, maar we doen dit om twee redenen:

-Ten eerste krijgt het verbondskind eerst met de doop en daarna met de Woordprediking te maken, en het is belangrijk om te zien wat de doop verkondigt en bezegelt aan de dopeling, omdat hierover de gedachten in Gereformeerde kringen sterk uiteenlopen.

-Ten tweede willen we bij de Woordprediking kort letten op de interessante visie van A. Kuyper, die aansluit bij zijn sacramentsbeschouwing, en die makkelijker verstaan kan worden als we eerst zijn sacramentsbeschouwing nagaan.

3.1 Wat verkondigen en bezegelen de sacramenten?

Laten we dadelijk letten op de visie van Kuyper, die nog heel algemeen in Gereformeerde kringen nagevolgd wordt.

C. Veenhof in zijn boek 'Predik het Woord' analyseert Kuypers doopbeschouwing, en toont duidelijk aan hoe hij de grond voor de kinderdoop ziet in de 'veronderstelde wedergeboorte'.

Kuypers visie over 'wedergeboorte' is bekend. De wedergeboorte is volgens hem de inplanting van 'een 'geloofskiem', de geloofshebbelijkheid of geloofsvermogen in het hart van het kind in zijn vroegste bestaansogenblikken. Dit vindt plaats door een directe werking van de Heilige Geest. Deze 'kiem' kan jaren sluimerend blijven, en dan, door de Woordverkondiging, ontkiemen en als 'geloofsvermogen' en de latere geloofswerkzaamheid.

Nu zegt Kuyper: De mogelijkheid van zo'n genadewerk van God in de ziel van ons kind, moet bij al onze kinderen aangenomen worden. Wanneer de ouders werkelijk in het verbond leven, dan is het hun plicht om elk van hun kinderen die aan hen geboren worden "in de

onderstelling dat het genadewerk Gods reeds in hen plaats greep, in den Naam van God Drie-enig te laten doopen".5 (A. Kuyper: E Voto III pag. 10, 11, 12).

Elders zegt Kuyper: "Onze voorstelling kwam hierop neer dat de Heilige Doop een voorafgaand genadewerk Gods onderstelt, en alzoo een zegel is op wat I HIJ in de ziel reeds vooraf gedaan heeft".5 (A. Kuyper: E Voto 111 pag. 47).

En "De bediening zelve van den Doop kan nooit anders rusten dan op de onderstelling dat in het te doopen kind zelf het ingeplante geloofsvermogen, op eene voor ons verborgene wijze, reeds aanwezig is".5 (A. Kuyper: E Voto 111 pag. 50)

Deze veronderstelling van een aan de doop voorafgaande genadewerking van God in het hart van het te dopen kind; van een voor de doop reeds aanwezige zaad van de wedergeboorte, geloofsvermogen of geloofskiem, is nu voor Kuyper de grond voor de kinderdoop. Later schrijft hij weliswaar "dat de rechtsgrond voor den kinderdoop alleen aan het verbond kan ontleend worden; . . . maar de diepere, de geestelijke grond ligt alleen in het vermoeden van wedergeboorte, in de veronderstelde wedergeboorte".6 (A. Kuyper: De Gemeene Gratie II pag. 219).

De doop verzegelt dus inwendige genade die reeds geschonken is door een directe onmiddellijke werking van de Heilige Geest. Eveneens bij het avondmaal. Het avondmaal verzegelt volgens Kuyper bij de volwassene inwendige genade die hij reeds ontvangen heeft. De sacramenten verzegelen dus aan het verbondskind dat hij wedergeboren is. Maar bij de doop kan je de wedergeboorte slechts 'veronderstellen'!

Kan ik het dus nu zo stellen:

De doop is een zegel. Dat wil zeggen waarborg, zekerheid.

Zegel waarvan?

Zegel van een veronderstelling!!

Hoe kan dit?

Wat betekent zo'n sacrament?

Hier duikt ook het onoverkomelijke probleem op van dé dopelingen en avondmaalgangers die wel verloren gaan. Want niet alle verbondskinderen, gedoopten, worden zalig. Was hun doop dan een vergissing? Kuyper geeft te kennen dat deze zaak tot de verborgen raad van God behoort. Hij zegt voorts dat alleen bij hen die het geloof (d.w.z. als kiem, vermogen) bezitten van een ware doop sprake kan wezen, en dat gedoopten in wier hart dit geloof niet aanwezig was, alleen maar een schijndoop ontvangen hebben.

Ik geloof, hiertegenover, dat de verborgenheid of onbegrijpelijkheid van gedoopten die verloren gaan niet ligt op het vlak van ware (volle) doop en schijndoop, maar op het vlak van ongelof in de beloftes van het verbond. Hoe kan een bondeling verloren gaan? Niet omdat hij slechts een schijndoop gehad heeft, maar omdat hij zijn echte doop niet recht gewaardeerd heeft!!

Wat wordt, volgens Kuyper, van:

- de zekerheid (zegel) van het sacrament-(zeg nu maar mijn doop was net een schijndoop) en

- de verantwoordelijkheid van de bondeling? (kan iemand die net maar een schijndoop gehad heeft, later verantwoordelijk gehouden worden omdat hij niet in de nieuwe gehoorzaamheid gewandeld heeft (vgl. Doopsformulier: "Alle verbonden hebben twee kanten ..."))

Wat heb ik aan zo'n sacrament wat op veronderstellingen berust?

Laat ons weten: Schrift en Belijdenis kennen slechts één grond voor de bediening van de Sacramenten, namelijk het Verbond. De kinderen worden gedoopt 'omdat zij in het verbond begrepen zijn' (Heidelbergse Catechismus vraag en antwoord 74). De volwassenen gebruiken het avondmaal omdat zij tot het genadeverbond behoren (Avondmaalsformulier: "En dat wij het vast kunnen geloven dat wij tot dit genadeverbond behoren, heeft de Here Jezus ...")
Waarvan zijn de Sacramenten tekens en zegels?

Niet dat wij reeds zalig zijn.

Niet dat wij wedergeboren zijn.

Niet dat wij uitverkozen zijn tot de eeuwige Zaligheid. Niet dat wij een ingestorte genade ontvangen hebben.

Dus: Niet wat wij inwendig voor God zijn, maar wel: wie God objectief voor ons is.

De sacramenten bevestigen de waarheid en getrouwheid van Gods spreken tot ons in de verbondsbeloftes. De beloftes worden verzegeld en niet ons geloof. De verzegeling van de beloftes appelleert dan juist op onze gelovige aanvaarding daarvan.

Om terug te gaan naar ons eenvoudige beeld van vroeger. Ik heb €1.000 in mijn zak die ik aan jou wil geven. Ik zeg tegen jou: Ik wil de €1.000 in mij zak aan jou geven. (De belofte in de woordverkondiging). Jij gelooft het moeilijk: Ik haal de € 1.000 uit mijn zak en laat ze aan je zien en zeg:: Kijk ernaar, en neem ze. (Het sacrament als zegel van de belofte). Het sacrament verzegelt niet dat jij het al hebt, maar wel dat het echt aan jou gegeven wordt.

Deze belofte komt in het verbond, in het sacrament bij wijze van eed naar ons toe. Het bezwaar wordt namelijk soms geopperd: "Maar als dit alles zo is, is het dan anders dan de evangeliebelofte aan de heidenen? Bij de heidenen komt het aanbod van de genade toch ook als een serieus aanbod?" Heyns stelt het mooi:

"de Heiden tot wien het Evangelie komt, heeft daarom de aanbidding, de schenking van alles wat het Verbond den bondeling schenkt. Doch daarmee is niet gezegd dat dan ook de heiden, zoodra het Evangelie tot hem komt, in al de weldaden deelt, waarin de bondeling deelt. Integendeel. De heiden heeft de schenking alleen in den vorm van een eenvoudige aanbidding, maar de bondeling heeft de schenking in den vorm van een verbond, van een Goddelijke, met eede bezworen, en door den Doop, als met een 'ontwifelbaar getuigenis' aan hem verzegelde verbintenis, 'opdat hij die de toevlucht genomen heeft om de voorgestelde hoop vast te houden, in twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, een sterke vertroosting zou hebben', Hebr. 6:18. En, wat niet minder een zaak is van heerlijke beteekenis: niet de heiden, maar wel de bondeling is gemaakt tot een rank van den waren wijnstok".⁷

Wij herhalen: De sacramenten verzegelen de belofte en niet ons geloof. Hierover is de Heidelbergse Catechismus heel duidelijk:

Antw. 66: "De Sacramenten zijn . . . door God ingesteld om ons door het gebruik daarvan de belofte van het evangelie des te beter te laten verstaan en te verzegelen ...".

Antw. 69: "Zo, dat Christus daarbij beloofd heeft".

Vraag 71: "Waar heeft Christus ons beloofd dat Hij ons zo zeker met Zijn bloed en Geest wil wassen, als wij met het doopwater gewassen worden. ..?" (Let op die 'wil'). (Vgl. ook antw. 75 "en daarbij ook beloofd heeft").

Maar nu ligt het op de weg en verantwoordelijkheid van de bondeling om deze beloftes te geloven. De sacramenten maken het makkelijker om te geloven.

Alleen als je gelooft, wordt de belofte aan je vervuld. (-vgl. wat wij in dit verband gezegd hebben bij pt. 2.2.3). Laat hierover geen onduidelijkheid bestaan: geloof is absolute voorwaarde voor zaligheid. Je wordt in het verbond, ook met gebruik van de sacramenten, nooit 'automatisch' zalig!

Als je wel verloren gaat, ligt de fout niet bij het sacrament of bij God, of bij het evangelie (uitwendige, niet-volle bediening), maar bij jou die niet wilde geloven. Als je gelooft, aan de andere kant, is het niet jouw vrije wil en verdienstelijkheid, maar Gods loutere genade. Over deze twee waarheden, namelijk de menselijke verantwoordelijkheid en de Soevereine genade van God zijn de Dordtse Leerregels heel duidelijk.-Vgl. hfst. 2, par. 5, 6, 7; en Hfst. 3 en 4, par. 9 en 10.

Wij kunnen hier ook weer herhalen wat vroeger gezegd is: God verwerkelijkt zijn uitverkiezing bij de verbondskinderen die de belofte (zoals verzegeld in de sacramenten) met een waar geloof aannemen.

Hier is geen sprake van Remonstrantisme, want het geloof blijft ook steeds gave van God (Efez. 2:8). Wij buigen hier stil voor de verborgen raad van God, volgens welke Goddelijke soevereiniteit en menselijke verantwoordelijkheid naast elkaar ten volle gehandhaafd worden.

Over de plek van het geloof ten opzichte van de belofte en het geloof als voorwaarde tot zaligheid, zeggen wij weer bij de volgende paragraaf waar we specifiek stil staan bij de prediking. Want beide genademiddelen, Woord en Sacramenten roepen om geloof bij het Verbondskind. Dit willen wij dan nu nader bezien

3.2 Tot wie 'specifiek' in de gemeente richt de prediking van het evangelie zich?

3.2.1 Kuypers Beschouwing

Hier moeten we ook weer eens Kuypers beschouwing nagaan, en we zullen zien dat alles precies in lijn ligt met zijn sacramentsbeschouwing. Rekent de prediking alleen met de levenden (ware gelovigen) of ook met de doden (huichelaars)?

Hier volgt een korte uiteenzetting van Kuypers visie in dit verband 8: Net zoals bij de Sacramenten, waar bij de bediening ervan de wedergeboorte verondersteld wordt, rekent ook de prediking alleen met de wedergeborenen. Er zijn de 'levenden' en de 'doden'. De doden zijn dood en kunnen door geen prediking levend gemaakt worden. De prediking in de gemeente

geschiedt immers in de veronderstelling dat de prediking gehoord kan worden, en tot dit horen zijn alleen de 'levenden' in staat. 'Doden' horen niet. "Maar dood moet dan ook als dood genoemd worden, en niet als schijndood, of als half levend, of als van zichzelf gevallen. Dood is: God en menschen hatend. Dood is 'onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad'. Dood is doof, geestelijk stokdoof, en buiten machte om, bij ontstentenis van alle geestelijk oor, te verstaan. . . Alleen wie ooren heeft om te hooren, die hoort wat de Geest tot de gemeente zegt." ("De Reformatie" no 949 1 Maart 1896). Dit zorgt er dus voor dat de Dienst van het Woord met deze "doden" niet kan rekenen.

Nu moeten we weer erop wijzen dat Kuyper een eigen visie heeft van de wedergeboorte uit deze 'doodstoestand' Zoals we gezien hebben in de vorige paragraaf, werkt de Heilige Geest, volgens Kuyper, de wedergeboorte onmiddellijk, 'Zonder. en voor het Woord'9 in het hart van de mens, wanneer Hij de geloofskiem, het geloof als een 'iets een 'hebbelijkheid' in het hart van de mens inplant. (Kuyper: E Voto III pag. 410 vv).

Als een prediker nu in de vergadering van de gelovigen optreedt, dan heeft hij voor zich degenen die de Heilige Doop ontvangen hebben als kinderen van gelovigen, en daarom gerekend moeten worden als wedergeborenen, totdat het tegendeel bewezen wordt en het later zal blijken dat zij maar net een schijndoop ontvangen hebben, en al de tijd wel 'doden' waren.

Maar bij de prediking ga je volgens Kuyper, net als bij de sacramenten, uit van de 'veronderstelde wedergeboorte' bij de hoorders. Je veronderstelt dat zij reeds de genade en de geloofskiem deelachtig zijn. Nu houdt de Woordbediening in de gemeente volgens Kuyper in dat het Woord tot bekering moet oproepen diegenen van wie de kerk aanneemt dat de genade van de wedergeboorte waarschijnlijk reeds hun deel is, en dat zij op die grond aan de bekeringsroepstem kunnen en moeten gehoor geven.

Er is dus sprake van tweeërlei genade: De eerste, fundamentele genade maakt levend uit de dood (wedergeboorte. buitenom en voor de Woordbediening) en de tweede secondaire, genade wekt de sluimerende geloofskiem op tot bewust geloofsleven.

Waar echter de veronderstelling bij de doop in het latere leven van de mens gelogenstraft kan worden, en het kan blijken dat een gedoopte toch niet 'leeft', maar dood is, moet juist de prediking dienen om dit te openbaren, om dit aan het licht te brengen, en zo het gelovige karakter van de gemeente handhaven.

Het komt dus hierop neer: De prediking moet de onbekeerlijken (doden) uit de gemeente verwijderen; de bekeerlijken (die de veronderstelde geloofskiem hebben) tot bekering brengen, en de klaar bekeerden van genade tot genade leiden. In dé drie stukken voleindigt de Dienst van het Woord zijn taak. (Vgl. "De Reformatie" no 955, 12 April 1896).

Voor Kuyper gelden dus als object van de prediking slechts de 2 g roepen namelijk onbekeerden en bekeerden (onbekeerden die wel 'bekeerlijk' waren, want het zijn 'onbekeerden' in de zin van mensen die reeds het geloofsvermogen bezitten, maar dit nog niet tot wasdom gebracht hebben). Met de doden (huichelaars) kan niet gerekend worden. Voor hen heeft de prediking alleen de betekenis dat zij als doden openbaar zullen worden en al meer verhard zullen worden. Niks meer. Tot zover Kuyper.

3.2.2 Wat zijn de gevolgen van deze visie in de praktijk?

Mijns inziens kunnen we het zo opsommen: Het veroorzaakt onrust en onzekerheid bij de ware gelovige; Het brengt onverschilligheid mee bij de ongelovige en de huichelaar -en dit terwijl de prediking van het evangelie precies het tegenovergestelde teweeg wil brengen!! Ik zeg dit om de volgende redenen:

Hier kan de hoorder van het Woord niet zomaar vrijmoedig de belofte aan zichzelf toe-eigenen. Want zeg nu ik is een 'dode', ik heb niet de 'kiem' van het geloof? Zeg nu ik ben onbekeerlijk? Daarom zal de hoorder eerst langs de weg van subjectief zelfonderzoek moeten vaststellen of hij bij zich de tekens van leven bespeurt, om dan tot de gevolgtrekking te komen of hij al dan niet een uitverkorene, een wedergeborene is; en indien wel, dan eerst kan hij de belofte vrijmoedig aanvaarden!

Welk een onrust en onzekerheid! En hoe wordt alle gemoedsrust afhankelijk gemaakt van de subjectieve gevoelens en tekens! Aan de andere kant zou het gebeuren dat de huichelaar, die juist tot bekering opgeroepen moet worden, fatalistisch en lijdelijk zijn verantwoordelijkheid afgooit, want -ik heb toch niet de geloofskiem gekregen; ik ben niet door de Geest wedergeboren ...

Samenvattend: zo wordt de bediening van het Woord van zijn typische verbondskarakter als belofte en eis beroofd. De verzekerde en de appellatieve wezensaspecten worden in werkelijkheid gemist.

3.2.3 Hoe moeten wij de visie van Kuyper en hen die hem navolgen, verder beoordelen?

Hier wordt geopereerd vanuit de 'verborgen dingen' die meebrengen dat je in onzekerheden en veronderstellingen vervalt. (Wat het Sacrament, met Zijn verzegelingskarakter en het Woord eveneens met Zijn beloftekarakter juist niet willen zijn! -Deze willen zekerheden geven en waarborgen zijn!)

Kuyper speelt op een ongerechtvaardigde manier de goddelijke soevereiniteit en de menselijke verantwoordelijkheid tegen elkaar uit. Zo komt van de menselijke verantwoordelijkheid praktisch niet veel terecht.

Verder: De eenvoudige 'beloof en geloofweg', zoals geopenbaard in de Heilige Schrift, wordt hier verdrongen door allerlei filosofische, scholastieke structuren en constructies.

De begrippen 'genade' en 'geloof' worden in werkelijkheid gezien als dingen, feitelijk substanties die deel worden van de menselijke ziel.-Je krijgt genade, je hebt geloof. (Wedergeboorte die 'genade', 'geloof' in je inplant als een zaad, een kiem die later moet uitgroeien. . .) Hiermee hangt samen dat Woord en Geest gescheiden worden, en het gevaar van de mystiek wordt wezenlijk.

3.2.4 Wat is nu de taal van Schrift en Belijdenis, de geopenbaarde wil van God.

Eerst: Wedergeboorte, Woord en Geest.

De Schrift gebruikt zelden de term 'Wedergeboorte'. Twee voorbeelden vinden we in Joh. 3:3 en 1 Petr. 1:23. Op bijzonderheden kunnen we nu niet ingaan ..._, maar kort kunnen we

stellen dat op deze beide plaatsen 'weer geboren wordt', 'wedergeboorte', ziet op de totale levensvernieuwing van de zondaarmens. Nikodemus zijn hele levenspatroon (Farizeïsme) moet radicaal veranderen tot een leven van geloof in Jezus Christus -van verdienstenleven naar genadeleven. Alleen dan kan hij zalig worden. (Joh. 3:16 en volgende verzen) Petrus wijst ook op het nieuwe leven wat door het verkondigde Woord, het 'zaad van de wedergeboorte', bij de gelovige ontstaat. Let wel: Het geloof is niet het 'zaad'; wel het Woord! Prachtig is daar: het opgroeien door de 'onvervalste melk van het woord'.

Niet één van deze plaatsen wijst enigszins op een mystieke Geesteswerking die een 'geloofskiem' in een passieve mens inplant. Het is eenvoudig de Heilige Geest die door het verkondigde Woord het geloof laat ontstaan, en het leven vernieuwt. Vgl. Heidelbergse Catechismus, Antw. 65; "Waar kom zo'n geloof dan vandaan?-Van de Heilige Geest, die het geloof in onze harten werkt door de verkondiging van het heilige Evangelie. . .". Ook Ned. Gel. Belydenis, Art. 24: "Wij geloven dat dit waarachtige geloof, in de mens gewerkt door het horen van het Woord van God en de werking van de Heilige Geest, hem wederbaart en tot een nieuwe mens maakt, hem een nieuw leven laat leiden en hem vrijmaakt van de slavernij van de zonde".

Waar de Dordtse Leerregels de wedergeboorte beschrijven, wijst hij weer meer op dit eerste ontstaan van het nieuwe leven in het dode hart, maar ziet dit dan ook niet als een inplanting van een kiem, of geloofsvermogen, door de Geest buiten het Woord om. Vgl. Hfst. 3 en 4 par. 12. ". . . En dit wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke prediking alleen. . . Maar dit is een geheel bovennatuurlijke, heel krachtige ... werking van God in het hart. . .". Dit wil zeggen: het nieuwe leven ontstaat als een wonder, en dit werkt God in het hart en leven van de zondaar, niet door de prediking alleen, maar ook door de Geest. Woord en Geest werken samen. De Geest gebruikt het Woord als instrument om levend te maken. Vgl. Hfst. 3 en 4, par. 17: "Net zo sluit ook de voormelde bovennatuurlijke werking van God, waardoor Hij ons wederbaart, volstrekt niet uit, en dit stoot volstrekt niet omver het gebruik van het Evangelie wat de wijze God als een zaad van de wedergeboorte en als een spijs voor de ziel verordineerd heeft."

Wie Woord en Geest gaan scheiden, haalt uit elkaar wat God bij elkaar gevoegd heeft!

Tweede: 'Genade' en 'Geloof'.

Prachtig is hier, in zijn verband, Efez: 2:8, "want uit genade zijn jullie gered, door het geloof".

Uit: genade: 'Genade' is niet een iets wat invloet in de mens bij doop of avondmaal of waar dan ook, maar is altijd een gezindheid bij God. Genade is: zoals Hij gesteld is tegenover de mens op grond van de zoenverdienste en Christus.

Efez. 2:1-10 beschrijft een proces. Het proces van de levendmaking van dode zondaars:

1. 'Uit genade': God is genadig gezind.
2. Hij toont zijn genadebewijs in de Middelaarsdood van Zijn Zoon Jezus Christus.
3. Hij biedt ons Zijn genadegaven aan (wat neerkomt op het LEVEN in al zijn vormen en schakeringen, Efez. 2:1, 5, 6).

4. Hij biedt dit aan door de genademiddelen: Woord (en sacramenten)-vs. 17: "En Hij is het evangelie van vrede komen verkondigen aan u die ver was en aan hen die nabij waren."

5. 'Door het geloof'. Dit aanvaarden wij nu door het geloof. 'Geloof' is geen 'kiem', een hebbelijkheid, een substantie, maar een handeling, een kennen en vertrouwen (zondag 7). Vgl. Jezus' reactie op het verkeerde gebed van de discipelen om geloofsvermeerdering, Luk. 17:5, waar Hij toont dat geloof geen substantie is waarvan je meer of minder kan hebben.

Geloof is: om God eenvoudig op Zijn Woord te nemen en volgens dat jouw levenskoers te laten bepalen,

Geloof, onze reactie op Gods actie, is de hand die wijk uitsteken om te nemen wat God in Zijn Woord aan ons schenkt.

6. Dan is de mens RECHTVAARDIG door het geloof. (Vgl. Gen. 15:8). De mens is in Christus weer recht bij God. Daarom deelt hij voluit weer in het leven.-vgl. Heidelbergse Catechismus zondag 23, vragen 59-61, over de rechtvaardiging door het geloof.

We maken een paar aantekeningen bij dit 'proces':

Ten eerste bij punten. 3 en 4, de aanbidding van de gaven, anders gezegd: 'het schenken van de belofte': Dit 'aanbod' geldt de hele gemeente en niet slechts de uitverkorenen, of de 'levenden', zoals Kuyper leert.

Dordtse Leerregels Hfst. 2, par. 5: "Verder is het de belofte van het Evangelie dat iedereen die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verloren zal gaan, maar het eeuwige leven zal hebben; en deze belofte moet aan alle volken en mensen. . . Zonder onderscheid verkondigd en voorgesteld worden, met het bevel van bekering en geloof".

En Hfst. 3 en 4 par. 8: "Maar allen die door het Evangelie geroepen worden, worden in alle ernst geroepen. Want God geeft ons in alle ernst en waarachtig in Zijn Woord te kennen wat Hem welgevallig is; namelijk dat diegene die geroepen is, tot Hem moet komen. Hij belooft ook in alle ernst aan allen die tot Hem komen en geloven, dé rust voor hun zielen en het eeuwige leven". Als dit alles waar is ten opzichte van verbondskinderen en heidenen, hoeveel te meer dan voor alle verbondskinderen!

Veenhof haalt Gispén ook in dit verband aan:

"God roept ons, stervelingen, niet om langs den weg van het afgetrokken denken en redeneering Hem in Zijn vrijmacht te begrijpen; maar Hij roept ons tot het geloof in Zijnen Zoon Jezus Christus, tot aanneming van het evangelie. Ook openbaart Hij zich niet aan ons in eene leer over de verwerping; maar Hij heeft zich tot ons in betrekking gesteld in het verbond der genade, in de prediking der verzoening. . . Houdt u aan den geopenbaarden wil Gods. God biedt door het Evangelie zijnen Zoon Jezus Christus aan Hij noodigt allen die maar willen, dat ze zullen komen. Hij belooft dat allen, die in den Zoon gelooven, het eeuwige leven zullen hebben".¹⁰

Ten tweede aantekeningen bij pt. 5 en 6: 'door het geloof rechtvaardig'.

Wij mogen het zelfs zo sterk stellen: Je wordt zalig (rechtvaardig) op voorwaarde dat je gelooft. Heidelbergse Catechismus, antw. 60, waar al de weldaden in Christus voor mij een bate, een werkelijkheid, worden "voor zover ik dé weldaad met een gelovig hart aanneem".

Ook Heidelbergse Catechismus, antw. 84: "... al hun zonden waarachtig omwille van de verdienste van Christus hen door God vergeven zijn, zo dikwijls als zij de beloften van het Evangelie met een waar geloof aannemen".

Mark. 16:16: "Hij die gelooft (en zich laat dopen) zal gered worden." Joh. 3:15, 16, 18: "Hij die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; maar hij die niet gelooft, is reeds veroordeeld. . ."

Remonstrantse 'vrije wil'? Roomse verdienstelijkheidsleer? O Nee!

Het geloof kan nooit verdienende voorwaarde voor zaligheid wezen; wel middellijke voorwaarde. Vgl. Heid. Cat. antw. 61: "Niet dat ik vanwege de waardigheid van mijn geloof God welgevallig ben ... maar dat ik het niet anders als alleen door het geloof kan aannemen en toe-eigenen".

Wij kunnen het zo zeggen: God biedt in de prediking de genadegaven aan zijn verbondskind aan, niet OMDAT hij zijn geloofshand uitsteekt, maar ZODAT hij deze zal uitsteken en nemen. Als hij het dan genomen heeft, als hij gelooft, komt het verbondskind tot rust in de uitverkiezende genade van God. Want ook het geloof is niet uit jezelf, het is de gave van God. Heid. Cat., antw. 65, Efez. 2:8 . . . "en dit niet uit uzelf; het is de gave van God".

Ongeloof in de belofte is eigen schuld Dordtse Leerregels 11, par. 6. Geloof in de belofte is soevereine genade -D.L. II, par. 7.

Zo worden Gods soevereine beschikking en de mens zijn verantwoordelijkheid beiden gehandhaafd, zonder de twee als mededingende machten te zien of de ene tegen de andere uit te spelen. Hoe God beiden handhaaft, blijft voor ons menselijke verstand een verborgenheid, wij aanvaarden het gelovig omdat God het zo in Zijn Woord leert.

Maar eveneens: heerlijk duidelijk is de geopenbaarde weg van Gods Woord over de prediking van het evangelie aan de verbondsgemeente: de weg van het 'beloof geloof'!

3.2.5 Waarom is Kuyper met zijn wijsgerige, scholastische constructies gekomen?

Dit is een logische vraag! Het antwoord is even logisch. Als je in verband met de prediking van het evangelie aan de verbondsgemeente de uitverkiezing je uitgangspunt maakt, zul je moeten proberen om de geopenbaarde dingen te verstaan en te verklaren vanuit de verborgen dingen. Dit is dan wanneer je niet anders kunt dan opereren met 'veronderstellingen'

Bij Kuyper komt het daarop neer dat hij de verborgen uitverkiezing in het geopenbaarde verbond wilde accommoderen.

Maar De Cock heeft destijds reeds gezegd dat als men tegen de algemene prediking van het evangelie aan allen, bedenkingen inbrengt, genomen uit de leer van de verkiezing van God de Vader ... dan bewijst dit alleen maar- "den hoogmoed des menschen, waardoor hij in den in God verborgen raad zoekt door te dringen, en dit doet hem tevens vergeten, dat God ons niet gesteld heeft om het in Hem verborgen oogmerk te doorgronden, maar om te doen zijn wil, ons in het Evangelie geopenbaard"."

Prachtig zegt De Cock verder:

"Predikt Christus te allen tijde en met toenemende macht. Hij is het gansche Evangelie; Zijn persoon, Zijne heerlijkheid, Zijn werk moeten het groote, allesomvattende thema van ons spreken zijn . . . De rechtvaardiging door het geloof, moet, nog veel meer dan geschiedt, de dagelijksche verkondiging van protestantsche predikstoelen worden, en wanneer, ondergeschikt aan deze hoofdwaarheid en in verband tot haar, de overige leerstukken met getrouwheid verkondigd worden, zullen de gemeente en de maatschappij niet ongezegend blijven. .. Wij hebben geene roeping om wijsbegeerte of bovennatuurkunde, maar om het eeuwig Evangelie te verkondigen 12

Zijn volgende woorden zijn heel sterk:

"In het verkondigen van het evangelie aan zondaren moeten wij handelen alsof er geene verkiezing en verwerping bestonden". Dit wil zeggen: wij hoeven er bij de prediking geen ogenblik over te filosoferen of de mensen tot wie de prediking uitgaat, krachtens Gods besluit uitverkorenen dan wel verworpenen zijn. De belofte moet aan allen als een oprechte aanbieding van de genadegaven gebracht worden.

Maar nu wijst De Cock er ook op dat al moet het evangelie aan zondaars gepreekt worden alsof er geen verkiezing en verwerping bestaat, neemt dit niet weg dat de leer van de verkiezing toch een belangrijke functie heeft in verband met de prediking. De uitverkiezing is met betrekking tot de prediking voor ons een vaste grond van zekerheid en vertroosting. Want de leer van de verkiezing geeft ons de zekere wetenschap dat onze arbeid in de Here niet tevergeefs zal zijn; dat er altijd zij zullen zijn die geloven omdat zij door God in Christus uitverkozen zijn voor de grondlegging van de wereld om heilig en onberispelijk voor Hem te zijn in liefde.

We zijn deze afdeling begonnen met de vraag: rekent de prediking alleen met de levenden of ook met de doden?

Wij vertrouwen dat is volkomen duidelijk uit Schrift en Belijdenis dat de prediker voor de verbondsgemeente niet filosofisch hoeft te 'veronderstellen' dat de hoorders reeds de 'kiem van het geloof' ontvangen hebben en een onmiddellijke wedergeboorte, en dat de belofte dus slechts toegeëigend kan worden door hen die weten dat zij uitverkorenen zijn. . . Nee, hij preekt het evangelie, de eenvoudige belofte en eist aan al de verbondskinderen, en hij weet vast en zeker dat zij allen verbondskinderen zijn, en hij weet eveneens vast en zeker dat de Uitverkiezende God het geloof in de belofte zal werken in de harten van de kinderen die Hij tot het eeuwige leven verordineerd heeft. Hij moet maar net het Woord als 'zaad van de wedergeboorte' brengen in het vaste weten dat de Heilige Geest er is om te doen wat God behaagt.

Wanneer men dit alles werkelijk verstaan heeft, verwonder jij je er niet meer over dat bv. in de Heidelbergse Catechismus nagenoeg helemaal niet en in die van Calvijn geheel en al niet over de uitverkiezing gesproken wordt. Want als je zo spreekt over Gods genade, over Jezus Christus, over Woord en Sacrament, over de zonde, over de rechtvaardiging door het geloof alleen, zoals dit in deze catechismussen geschied, dan loof en prijs je de verkiezende God, dan leef je uit Gods uitverkiezend voornemen in zijn volle breedte en diepte, en dit op die enige goede en rechte wijze ook al noem je het niet in zoveel woorden! 13

3.3. 'Onderscheidenlijke' preken sleutels van het hemelrijk

Wij moeten nog bij één belangrijke zaak stilstaan: het zogenaamde 'oordeel' en 'genade' in de prediking de prediking als 'tweesnijdend zwaard' wat scheiding moet maken, zodat 'vuil vuiler kan worden en rechtvaardige rechtvaardiger' (Openb. 22:11) enz. Wat is de juiste Schriftuurlijke verbondsbenadering hier?

Volgens zondag 31 van de Heidelbergse Catechismus moet de prediking twee dingen doen: De gelovigen vertroosten en de ongelovigen veroordelen.

Het gaat hier dus over het zogenaamde 'onderscheidenlijk' preken. Sommigen verstaan hieronder dan dit: De prediker moet ermee rekening houden dat onder de gemeente er hypocrieten kunnen zijn. Hij deelt de gemeente vooraf in twee: gelovigen en hypocrieten. Laatstgenoemden moeten dor de prediking onrustig gemaakt worden, zodat zij niet met een ingebeelde hemel verloren gaan. Zij mogen zich de belofte niet toe-eigenen.

Daarom moet de prediker eigenlijk telkens toepasselijk de vraag stellen of suggereren: "Hebt u deel aan deze beloftes?". De toepassing komt praktisch dan altijd hierop neer: Wat hier in de tekst staat, de belofte, is wel waar; maar is het ook voor u waar? "Het is waar", daarmee, rekent de prediker, zijn de gelovigen dan vertroost. "Is het wel waar ook voor u?" Daarmee, rekent de prediker, zijn de hypocrieten dan vermaand en aan zichzelf ontdekt.

De werkelijkheid is echter dat door zo'n benadering precies het omgekeerde gebeurt. Je maakt de gelovigen onrustig en wiegt de hypocrieten in slaap. Want alles wordt op losse schroeven gezet. Je geeft de belofte met de ene hand, maar trek ze met de andere hand weer terug. De gelovige wordt aan het wankelen gebracht, en de hypocriet heeft het werkelijk niet moeilijk. Want aan hem wordt gesuggereerd dat de kerk voor een deel bestaat uit mensen die aan de belofte geen deel hebben, aan wie de belofte niet toekomt, en die daarom ook niet onder de grote verantwoordelijkheid staan ten opzichte van wat zij met de belofte doen!

De grote fout is: Hier ziet de prediker de gemeente niet meer als kerk van Jezus Christus, en hij maakt er geen ernst mee dat de belofte aan allen toekomt, en dat daarom aller verantwoordelijkheid groot is, want tot allen komt ook gelijkelijk de eis van geloof en bekering. Zo ontnemt hij de belofte zijn inhoud, en de waarschuwing zijn scherpe prikkel.

'Onderscheidenlijk' preken is nodig. Maar dan niet op bovengenoemde wijze, volgens welke aan sommigen meer de genade en anderen meer het oordeel gepreikt wordt, of ook zo dat soms de genade en soms het oordeel gepreikt wordt om een goede balans' in de prediking te behouden. Nee, zo wordt de prediking als het ware dualistisch.

De waarheid is: God stuurt Zijn knechten met dezelfde boodschap tot allemaal. Het is één woord op de basis van het verbond wat tot allemaal komt.

Is onderscheidenlijk preken dan mogelijk? Ja, want in alle verbonden zijn twee kanten: belofte en eis, en zij zijn onlosmakelijk verbonden aan elkaar. Het punt is dit: De belofte wordt onmiddellijk een dreigement voor hen die niet geloven. Niet 50% genadepreken en 50% oordeelspreken, maar 100% genadepreken die meteen 100% veroordeling worden voor hen die niet geloven!

Geen aparte genadeboodschap voor hen die geloven en aparte oordeelsboodschap voor hen die niet geloven, maar dezelfde boodschap voor allemaal. Christus spreekt de belofte tot allemaal ook Judas-"Jullie namen zijn opgeschreven. . .". Maar Hij vermaant ook allemaal en waarschuwt hen: "pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeërs". Huichelaars moeten ook de belofte horen. En gelovigen moeten ook de waarschuwing horen.

'Onderscheidenlijk' preken, prediking als hantering van de sleutels van het hemelrijk komt eigenlijk neer op: Geen aparte boodschappen voor aparte groepen, maar aparte uitwerking van dezelfde boodschap. Prachtig is hier Jezus' antwoord aan Johannes de Doper, Matt. 11, als Hij wijst op zijn genadewoord en genadewerken aan de mensen en zegt dan: "En zalig is ieder die aan Mij geen aanstoot neemt". Daar heb je het. De irritatie van de genade! Want genade vermurwt harde harten en verhardt en verwoed hoogmoedige harten die niet van genade willen leven! En welk een oordeel wordt de genade dan niet! (Vgl. hetzelfde Matt 11:20-24). Zo is het evangelie de belofte een tweesnijdend zwaard, een reuk van het leven tot het leven en een reuk van de dood tot de dood.

Met het verbond als basis en uitgangspunt word de prediking het machtige wapen in de Hand van God de Heilige Geest om dode zondaars wonderdadig levend te maken, maar ook hen die in ongelof de belofte verwerpen de wraak van het verbond te laten ervaren tot de eeuwige dood.

"Het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enige tweesnijdend zwaard, en dringt door tot de scheiding van ziel en geest en van gewrichten en merg, en is een beoordelaar van de overleggingen en gedachten van het hart".-Hebr. 4:12.

4 CONCLUSIE: SCHRIFTUURLIJKE VERBONDS-PREDIKING HAAR APPÉL; HAAR UITWERKING

Prediking is gewichtig werk. Het is de ontmoeting van de VerbondsGod met zijn kinderen. Als wij nu alles wat gezegd is, in aanmerking nemen, wat zouden we, opsommend, stellen als de wezenlijke elementen van de preek aan de verbondsgemeente? Ik wil VIER zaken noemen: De lidmaat die naar de bediening van het Woord luistert, moet in elke preek het volgende duidelijk kunnen vinden:

De genadegave van God in Jezus Christus, als VERBONDSBELOFTE. (Het evangelie, de boodschap van verlossing uit ellende, de toezegging van Godswege). De lidmaat moet onomwonden weten: Hier vind ik vandaag weer de weg tot verlossing en herschepping; en hoef daar niet naar te gaan zoeken, ik hoef de belofte niet waardig te worden. God schenkt dit aan mi onvoorwaardelijk.

Het daarop gegronde appél tot geloof en gehoorzaamheid als VERBONDSEIS. De lidmaat moet onder de prediking onomwonden weten: Ik moet met het beloftewoord iets doen; het is niet net ter kennisname; ik moet elke keer weer Christus en Zijn weldaden in een war geloof mijzelf toe-eigenen, en mij dagelijks tot Hem bekeren.

De 'rechtvaardiging als gevolg door het geloof' als VERBONDSZEGEN. Ik moet als lidmaat dankbaar kunnen zeggen "Omdat wij dan uit het geloof gerechtvaardigd zijn, hebben wij vrede bij God door onze Here Jezus Christus, door wie wij ook door het geloof de toegang verkrijgen hebben tot deze genade waarin we staan. . ." Rom. 5:1-2.

De mogelijkheid van het oordeel van God wat een werkelijkheid wordt als ik niet geloof, als VERBONDSWRAAK. Ik moet als hoorder duidelijk beseffen dat als ik de genadeliefde van God zorgeloos en moedwillig veracht en de belofte niet wil geloven, ik veel meer oordeelswaardig ben als het niet verbondskind, de heiden. Matt. 11 :20-24.

Als enige preek deze 4 momenten: Verbondsbelofte, -eis, zegen en -wraak niet in één of andere vorm bevat, is het geen preek meer voor de christelijke gemeente, want dan is het geen hantering van de sleutels van het hemelrijk.

Zuivere verbondsprediking zal enerzijds maken dat het gehoorzame verbondskind, wat de belofte waarlijk, gelooft, komt tot verootmoediging en diepe dankbaarheid, omdat hij weet dat dit geloof niet uit hemzelf is, maar de genadegave van de soevereine God. Zo komt het verbondskind dat zijn verantwoordelijkheid beseft heeft om te geloven, tot rust en vastigheid in de uitverkiezende genade van God.

Anderzijds zal het ongehoorzame verbondskind uit de prediking duidelijk moeten weten dat zijn ongeloof en onbekeerlijkheid niet de schuld is van God die hem van tevoren verworpen heeft, maar zijn eigen schuld en verantwoordelijkheid. Hierin ligt natuurlijk voor de denkende gelovige een onverstaanbare verborgenheid, maar voor de gelovige denker een waarheid die hij eenvoudig aanvaardt, en waarvoor hij zich niet verder bekommert, omdat hij weet dat hij in de praktijk van zijn geloofsleven met de geopenbaarde wil van God te doen heeft.

En nu blijft, ten slotte, voor ons slechts nog over om een samenvattende opsomming te geven van het stempel wat dit bepaalde verbondsuitgangspunt op de prediking drukt, en vooral de vrucht van dé prediking voor en in de verbondsgemeente:

4.1 IN DÉ PREDIKING WORDT DE HELE GEMEENTE, HOOFD VOOR HOOFD ALS VERBONDSKINDEREN GEZIEN EN AANVAARDT. DÉ PREDIKING IS DUS GEEN VAGE ALGEMENE OPROEP TOT DEUGDZAAMHEID EN BEKERING TOT KINDSCHAP MAAR IS JUUST DE CONCRETE ONTMOETING TUSSEN DE VADER EN ZIJN KINDEREN.

Dit brengt dus een bijzondere band tussen God en de hele gemeente. Dé prediking heeft een diepere en inniger toon, want de liefde van God staat voorop en bepaalt de hele benadering.

4.2. DIE PREDIKING VERKONDIGT EN BETUIGT AAN ALLEMAAL, HOOFD VOOR HOOFD, GELIJKELIJK DE BELOFTES VAN HET GENADEVERBOND, ALS WAAR EN ECHT.

DE PREDIKING EIST VAN ALLEMAAL, HOOFD VOOR HOOFD, GELIJKELIJK GELOOF IN DE BELOFTEN VAN HET VERBOND, EN KINDERLIJKE GEHOORZAAMHEID.

ZE BEKLEMT OOK MET BIJZONDERE ERNST DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET VERBONDSKIND.

Dit brengt dus mee dat de gemeente niet vooraf in twee groepen verdeeld wordt met een aparte 'boodschap' aan elk. Voor allemaal geldt dat de beloofde heilsgoederen hun deel worden in de weg van geloofstoe-eigening, en dat de verbondszegen zo uit genade hun deel

wordt. Voor allemaal geldt eveneens de waarschuwing dat de verbondswraak over hen komt als zij de beloofde heilsgoederen in ongeloof afwijzen.

4.3 DÉ PREDIKING ERKENT TEN VOLLE DE GODDELIJKE UITVERKIEZING IN CHRISTUS ALS DE EERSTE OORZAAK VAN HET VERBONDSKIND ZIJN GELOVIGE AANVAARDING VAN DE BELOFTEN, EN DAARMEE SAMEN DE GEHOORZAME BEKERING VOLGENS DE EIS VAN HET VERBOND. ZE VERKONDIGT ECHTER AAN NIEMAND DAT HIJ EEN UITVERKORENE IS, WANT GOD ALLEEN KENT HET GETAL VAN DE UITVERKORENEN, ALHOEWEL HIJ ELKE UITVERKORENE METTERTIJD BIJ ZICHZELF VAN ZIJN UITVERKIEZING VERZEKERT.

Dé prediking wil dus niks weten van een 'vrije wil' of van enige verdienstelijkheid bij de mens voor God (zoals trouwens soms daarvan gezegd wordt!)

4.4 DÉ PREDIKING VERKONDIGT NIET, EN BERUST NIET OP VERONDERSTELLINGEN, MAAR WEL VASTE ZEKERHEDEN. WANT ZE MAAKT HAAR VERTREKPUNT NIET DE VERBORGEN UITVERKIEZING, MAAR HET GEOPENBAARDE VERBOND.

Ze kent dus niet zo iets als een veronderstelde wedergeboorte, maar verkondigt de zekerheid van Wie God voor de verbondskinderen is: De Getrouwe in Zijn beloftewoord. Ze verkondigt niet wie de kinderen voor God zijn, in dé zin dat zij 'inwendig' heil deelachtig zijn. Ze beklemtoont dat de verantwoordelijke geloofsreactie van de kinderen op de gepredikte verbondsbelofte deel geeft aan het heil.

Dé prediking helpt dus de verbondskinderen tot een zeker en vast besef van hun staat voor God en draagt wezenlijk bij tot welbewuste geloofszekerheid.

4.5 DÉ PREDIKING, JUIST OMDAT DE LIEFDE VAN GOD VOOROPSTAAT (vgl. 4.1) GAAT ER NIET OM EEN "LIEVE- JEZUS -SENTIMENT", MAAR PROCLAMEERT DES TE SCHERPER DE OORDELEN VAN GOD.

Want: Om de genadeliefde zorgeloos en moedwillig te verachten, is ontzettend meer oordeelwaardig dan om alleen zijn geboden na te laten. Vergelijk het bekende 'wee -wee' van Christus in het 'genaderijke' Matt. 11, waar Hij de 'verbondsteden' veroordeelt niet omdat zij niet hun plichten gedaan hebben, maar omdat de 'krachtige daden' hen onbewogen gelaten hebben.

4.6 DE PREDIKING WERKT ALLE VORMGODSDIENST TEGEN

Want:

-Ze stelt steeds voor het verbondskind voorop de liefde van de Vader en niet de vergelding van de Rechter of Tiran, en ze vraagt de liefde van het kind tegenover de Vader (de wortel van de Godsdienst) en niet de formele plichtplegingen van de slaaf tegenover zijn baas. (Vgl. Matt. 11:25-30: De bekende Heilandsroep "kom naar Mij toe. . ." en Hosea 6:6: "want Ik heb een behagen in liefde en niet in offerande".)

- Ze doet altijd een ernstig appél op de verantwoordelijkheid van het verbondskind om te geloven en zich te bekeren, niet op grond van vrees voor de hele, maar op grond van beschaving vanwege God se verbondsgenade aan hem.

- Ze stelt de kernvraag van het leven aan het verbondskind: "Wat doe jij, niet in de eerste plaats met de wetten en verordeningen van de Here, maar wel met Zijn genadegaven?"

- Ze laat de gehoorzame wetbetrachting van het verbondskind groeien uit een hart wat herschape is door de genade van God, tot "lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven", (H.C. Antw. 90). Vgl. Gal. 2:20: "ik ben met Christus gekruisigd, en ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij. En wat ik nu in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God die mij liefgehad heeft, en Zichzelf voor mij overgegeven heeft".

- Ze laat het wezenlijke van de zonde blijven, namelijk niet als enkel wetsovertreding of ongehoorzaamheid (wat de symptomen zijn!) maar als ongeloof, wat daarin uitkomt dat de mens niet wil nemen wat God aan hem genadig geeft, (eerder dan dat de mens niet wil doen wat God van hem vraagt -dat komt later, secundair)) en niet wil zijns wat zijn vader hem bedoeld heeft.

-Ze bestempelt ongeloof aan de beloften en ongehoorzaamheid aan de eis als de moedwillige weigering en eigen schuld van de ongelovige, en confronteert dus de huichelaar ten volle met zijn eigen verantwoordelijkheid.

-Ze maakt de verbondsgemeente, eerder dan een MEELEVENDE gemeente, een LEVENDE gemeente van Jezus Christus de Here!

Voetnoten

1. Zie Veenhof: 'Prediking en Uitverkiezing', Kok, Kampen, 1959, par. 88 v.v
2. W. Heyns: Geref. Geloofsleer. 1927. Sneek, pag. 126.
3. F.F. Venema: Wat is een Christen nodig te geloven. Gereformeerde Boekerij, 'De Lantaarn'. pag 92.
4. Vgl. B. Holwerda: De dingen die ons van God geschonken zijn, Deel 111, preek oor zondag 30, Heidelbergse Catechismus.
5. C. Veenhof: Predik het Woord. Oosterbaan en Le Cointre, Goes, pag 249.
6. C. Veenhof, a.w. pag. 253.
7. Heyns, a.w. pag. 137.
8. Veenhof, a.w. pag. 275 vv.
9. Veenhof, a.w. pag. 279.
10. Veenhof, Prediking en Uitverkiezing, pag 125.
11. Veenhof, a.w. pag. 123.
12. Veenhof, a.w. pag. 125.
13. Veenhof, a.w. pag. 130.